

Pedagogisch beleidsplan Mama la mer-di Casa



Inhoudsopgave

Inleiding

Pedagogische doelen

- Visie op de mens 3
- Visie op ontwikkeling 3
- Visie op opvoeden: 4 basisdoelen van Riksen-Walraven 3

Pedagogisch handelen

- Recht doen aan de persoonlijkheid/identiteit van het kind 4
- Stimuleren van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van het kind 5
- Leren van sociaal gedrag bij kinderen 8

Vormgeven aan het Pedagogisch handelen

- Rituelen 10
- Wennen 10
- De eerste keer 11
- Het multomapje 11
- Brengen en halen 11
- Regels 12
- Activiteiten 12

Criteria gastouder

- Communicatie 12
- Selectiecriteria gastouders 13
- Houding gastouder ten opzichte van gastouderopvang en het bureau 13
- Motivatie 13
- Omgevingsfactoren 13
- Pedagogische kwaliteit 14
- Taak -en functieomschrijving van de gastouder 14
- Houding gastouder ten opzichte van de vraagouders 14
- Ondersteuning gastouder 14

Gastouderopvang anno 2017 15

Klachten 16

Bijlage: De ontwikkeling van het kind 18

Literatuurlijst

Pedagogische doelen

Visie op de mens

Aan de mens zijn verschillende facetten te onderscheiden, maar hij functioneert als lichamelijk, geestelijken sociale eenheid. Elk mens is uniek, omdat het evenwicht, dat tussen de diverse aspecten bestaan, voor ieder individu verschillend is.

De mens is een sociaal wezen; hij heeft anderen nodig om goed te kunnen functioneren, Hij maakt deel uit van de maatschappij EN ONDERGAAT DAAR OOK DE INVLOED VAN.

De mens is in principe verantwoordelijk voor anderen, opdat ook zij zo goed mogelijk kunnen functioneren.

Visie op ontwikkeling

Elk mens heeft bij de geboorte een basisplan voor dit leven in zich. Dit basis plan moet gedurende het leven worden ingekleurd. Dat kan op vele manieren gebeuren. De rol van de opvoeder en de totale omgeving zijn van essentieel belang bij de ontwikkeling van kinderen. Ieder kind heeft de drang om zich te ontwikkelen in zich en ieder kind doet dit op zijn eigen manier, op basis van aanleg en temperament.

Visie op opvoeden: 4 basisdoelen volgens Riksen-Walraven

De ontwikkeling van kinderen wordt bepaald door een wisselwerking tussen individuele aanleg en omgevingsfactoren. Door interactie, wederzijdse beïnvloeding, van opvoeder en kind, zullen invloeden van het kind en zijn omgeving op elkaar inwerken.

Opvoeding moet de interactie van het kind met de omgeving stimuleren, zodat het kind weerbaar en zelfstandig wordt en later actief kan deelnemen aan het maatschappelijke leven.

Aan de hand van Marianne Riksen – Walraven worden vier pedagogische basis doelen geformuleerd:

1 Het bieden van mogelijkheden voor kinderen tot ontwikkeling van persoonlijke competentie.

Kinderen dienen zodanig gestimuleerd te worden dat zij zich kunnen ontwikkelen in overeenstemming met de eigen aard en aanleg.

2 Het waarborgen van emotionele veiligheid.

Kinderen moeten kunnen ervaren wat hun persoonlijke relatie is tot andere mensen, andere culturen en de omgeving waarin zij leven.

3 Het bieden van mogelijkheden voor kinderen tot ontwikkeling van sociale competentie.

Kinderen moeten samen met anderen streven naar oorspronkelijkheid en vrijheid, voorwaarden voor het bereiken van belangrijke waarden als zelfontplooiing, geluk, respect, vertrouwen, trouw, solidariteit, vriendschap en liefde

4 Socialisatie

Kinderen moeten waarden en normen leren - en kunnen overdragen.

Uit deze pedagogische hoofddoelen zijn subdoelen afgeleid voor concreet pedagogisch handelen in de praktijk. Het pedagogisch handelen, dat gastouderbureau Mama la mer - Di Casa onderschrijft, gaat uit van een manier van omgaan met anderen, zowel kinderen als volwassenen, die leidt tot meer zelfstandigheid, zelfvertrouwen en groei bij zowel kind als opvoeder. Hierbij gaat het voornamelijk om het bevorderen van plezier en evenwicht in relaties en om het vóórkomen en oplossen van problemen zonder verliezers. De subdoelen, die in het volgende hoofdstuk verder uitgewerkt worden, zijn:

1. Recht doen aan de persoonlijkheid/identiteit van het kind
2. Stimuleren van de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid
3. Het gevoel van eigenwaarde van het kind voeden
4. Het kind leren omgaan met eigen mogelijkheden
5. Leren van sociaal gedrag bij kinderen
6. Overdragen van waarden en normen

Pedagogisch handelen

Recht doen aan de persoonlijkheid/identiteit van het kind

Kinderen zijn zichzelf

Jonge kinderen zijn in eerste instantie gericht op zichzelf en hun gedrag is sterk afhankelijk van hun behoeften en of iets of iemand de vervulling van deze behoeften in de weg staat. Jonge kinderen hebben de steun van de (gast)ouder nodig om zich bewust te worden van zichzelf en zichzelf te leren kennen.

Ook (gast)ouders zijn zichzelf

Verwachtingen, ervaringen, emoties en behoeften spelen een belangrijke rol in de omgang met kinderen. (Gast)ouders kunnen daarom niet altijd consequent zijn in hun opvoeding en pedagogisch handelen. Wel moet gestreefd worden naar duidelijkheid. (Gast)ouders zijn duidelijk wanneer ze:

- het (ongewenste)gedrag benoemen: zeggen wat ze het kind zien en horen doen.
- hun gevoelens bij dit (ongewenste)gedrag benoemen
- ook non-verbaal dezelfde gevoelens laten zien, gezichtsuitdrukking, het stemgebruik, de houding en de gebaren dienen in overeenstemming te zijn met hetgeen woordelijk gezegd wordt.

Hoe gevoelens te benoemen

Als kinderen blij zijn en plezier hebben, willen zij dat graag met anderen delen. Zij zullen het waarderen als (gast)ouders hen ook in deze situaties aandacht geven en onder woorden brengen wat ze ervaren aan prettige gevoelens.

In het geval dat kinderen zelfvertrouwen laten zien, zal een welgemeend compliment hen goed doen en bevorderen dat zij in de toekomstige onbekende situaties (nog) sterker staan.

Als kinderen boosheid, angst, pijn of verdriet ervaren, hebben zij veelal behoefte aan steun en begrip van de (gast)ouder. Deze neemt op dat moment de gevoelens van het kind serieus waardoor het kind zich begrepen voelt en daardoor de kans krijgt om zijn verdriet te verwerken, een oplossing te zoeken of zijn gedrag te veranderen. Ook baby's reageren goed op het benoemen van gevoelens. Het gaat hierbij niet zozeer om wat er gezegd wordt maar op welke toonhoogte iets gezegd wordt.

Wat juist niet te doen

- Leidt het kind niet af van het probleem
- Sta niet direct klaar met adviezen
- Maak geen grapjes over het onderwerp
- Ga niet bagatelliseren
- Los het probleem niet voor het kind op

Een (gast)ouder die gevoelens onder woorden brengt en daarmee begrip toont voor wat het kind zegt of wat het aan gedrag laat zien, leert het kind gevoelens te onderscheiden en vertrouwd te maken met het uiten van gevoelens.

Op deze wijze wordt de basis gelegd voor een stabiele en evenwichtige persoonlijkheid van het kind.

Stimuleren van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van het kind

Het is van belang dat het kind wordt aangemoedigd in zijn streven naar zelfstandigheid en zelfredzaamheid. (Gast)ouders moeten een evenwicht zien te vinden tussen loslaten en ondersteunen. (Gast)ouders leren kinderen zo goed mogelijk voor zichzelf en anderen te zorgen. In geschikte situaties in het gewone dagelijkse leven laten zij kinderen ervaren wat ze zelf af met steun van een (gast)ouder kunnen.

(Gast)ouders spreken de kinderen aan op hun mogelijkheden. Door bepaalde activiteiten en handelingen van een kind te verwachten, laten de (gast)ouders merken dat ze vertrouwen hebben in de mogelijkheden van het kind.

(Gast)ouders stimuleren kinderen plezier te krijgen in het ontdekken van nieuwe, tot dan toe onbekend, mogelijkheden. Hierbij gaan (gast)ouders uit van de activiteiten die het kind zelf aangeeft om te bevorderen dat het zich in alle opzichten kan ontplooiën.

Het gevoel van eigenwaarde van het kind voeden

(Gast)ouders accepteren en waarderen ieder kind zoals het is. Door een positieve houding proberen (gast)ouders een gezond gevoel van eigenwaarde bij het kind te bevorderen. Iedereen heeft een bepaald beeld van zichzelf, een zelfbeeld dat alles omvat wat iemand van zichzelf vindt en denkt. Dit kunnen zowel positieve als negatieve gedachten zijn. Wat anderen tegen je zeggen, beïnvloedt het beeld dat je van je zelf vormt. Wanneer een kind vaak waardering en positieve opmerkingen krijgt, leidt dit meestal tot een positief zelfbeeld. Hoort een kind daarentegen vaak wat het vooral niet goed doet, kan dit leiden tot een negatief zelfbeeld. Om een goed zelfbeeld te krijgen dat niet doorslaat naar té positief, en niet naar negatief, moet er een evenwicht gevonden worden tussen straffen en onacceptabel gedrag en belonen van goed gedrag.

Straffen en belonen

(Gast)ouders kunnen een kind straffen als zij onacceptabel gedrag willen veranderen. Voordat zij werkelijk overgaan tot het straffen, dient eerst duidelijk te zijn voor (gast)ouders én kind dat een straf rechtvaardig is.

Verder is het van belang dat de straf in redelijke verhouding staat tot datgene dat bestraft moet worden. Én de straf moet leiden tot gewenst gedrag. Een straf mag nooit een vergelding zijn! Als onder deze voorwaarden een straf wordt gekozen, die op het juiste moment wordt gegeven, kan straffen zinvol zijn.

Kanttekeningen bij straffen

Te veel straffen houdt risico's in, zoals het al eerder genoemde negatieve zelfbeeld. Een kind dat alleen maar gestraft wordt, gaat geloven dat hij echt nooit iets goed kan doen. Daarnaast kan door straffen

gehoorzaamheid worden afgedwongen die gebaseerd is op angst voor straf. Hier tonen kinderen gewenst gedrag zonder dat kinderen begrijpen waarom dit het gewenste gedrag is.

(Gast)ouders geven kinderen waar mogelijk waardering en complimentjes. Zij doen dit oprecht wanneer hun uitgesproken woorden in overeenstemming zijn met hun gevoel. Op deze wijze dragen (gast)ouders bij aan de bevordering van het positieve zelfbeeld van kinderen. Als kinderen regelmatig complimentjes krijgen bij het ongevraagd tonen van goed gedrag, weten zij beter welk gedrag door (gast)ouders én door andere mensen gewaardeerd wordt.

Een beloning werkt alleen als kinderen die beloning ook echt willen hebben. En het effect van belonen vermindert als er teveel beloningen, complimentjes en waardering gegeven worden.

Het kind leren omgaan met zijn eigen mogelijkheden

Het kind dat ervaart zelf iets te kunnen zonder hulp van zijn/haar (gast)ouders, ontleent daaraan zelfvertrouwen en trots. Een kind dat sterk beperkt wordt in zijn/haar mogelijkheden of volledig aan zijn lot wordt overgelaten, zal eerder gevoelens van schaamte, twijfel en schuld krijgen. Kinderen hebben voor hun ontwikkeling passende omstandigheden nodig om te kunnen oefenen en experimenteren met hun mogelijkheden. Daarbij kunnen zij ook ervaren wat hun grenzen zijn.

Om zelfvertrouwen te krijgen is een positief zelfbeeld van groot belang. Daarnaast moet een kind zich veilig voelen. De (gast)ouder kan zorgdragen voor een veilige omgeving door:

A in te grijpen als het kind de situatie niet aankan

B gevaarlijke en angstige situaties vermijden

Kinderen die weten dat (gast)ouders hen nooit iets zullen laten doen wat nare gevolgen heeft, voelen zich veilig en zullen sneller aan iets nieuws, iets onbekends beginnen.

(Gast)ouders begeleiden de motorische ontwikkeling van kinderen

- (Gast)ouders zorgen voor een veilige speelruimte. Zij zien erop toe dat kinderen zich voldoende (kunnen) bewegen. Voor baby's en jonge kinderen kiezen zij speelgoed waarmee kinderen hun motorische vaardigheden kunnen oefenen.
- (Gast)ouders zorgen ervoor dat zowel jongere als oudere kinderen voldoende buiten spelen en niet te vaak of te lang passief voor de televisie en/of de computer zitten.
- Omdat sport ook een belangrijke bijdrage levert aan de motorische ontwikkeling, zullen (gast)ouders het beoefenen van sport stimuleren en de kinderen (zodanig) brengen en halen van de sportclub.
- Als kinderen motorische problemen hebben, moedigen (gast)ouders hen aan deze zelf op te lossen. In eerste instantie bieden zij verbale hulp, daarna bieden zij een helpende hand. Voor ieder kind wordt afzonderlijk bekeken of de situatie gevaarlijk is en wat niet is toegestaan.

(Gast)ouders begeleiden de verstandelijke en taalontwikkeling van kinderen

- Tijdens de verzorging, het eten, werken en spelen praten (gast)ouders zoveel mogelijk met kinderen. Hierdoor wordt een bijdrage geleverd aan de taalontwikkeling van het kind.
- Ook tegen baby's moet gesproken worden om de spraakontwikkeling op gang te brengen.
- Behalve door te praten wordt het denken en de taalontwikkeling gestimuleerd door:
 - het opzeggen van versjes en rijmpjes
 - het (samen) zingen van liedjes
 - voorlezen
 - kinderen zelf laten lezen
 - doen van woordspelletjes
 - naar de bibliotheek gaan

(Gast)ouders begeleiden de creatieve ontwikkeling van kinderen

Creativiteit is een belangrijk aspect van de persoonlijke ontwikkeling. Zich creatief kunnen uiten en creatief kunnen denken is voor de toekomst van kinderen van groot belang. Het gaat hierbij niet alleen om spel, gevoelens, fantasie, nabootsen, muziek e.d. maar ook om het op een speelse (creatieve) manier van oplossen van problemen.

(Gast)ouders bieden randvoorwaarden voor het ontwikkelen van de creativiteit:

- ervoor zorgen dat het kind voldoende tijd krijgt om creatief bezig te zijn
- bieden van plaats en ruimte om creatief bezig te zijn
- beschikbaar stellen van speelgoed en/of materiaal waarmee het kind zich creatief kan uiten

Daarnaast begeleiden (gast)ouders het kind bij de gekozen activiteiten.

(Gast)ouders zien erop toe dat :

- het kind zich kan oefenen in de activiteit waarvoor het aanleg of talent heeft
- het kind een activiteit niet te snel opgeeft
- het kind na het beëindigen van de activiteit zelf opruimt
- de resultaten bewaard worden om een overzicht te houden van de creatieve ontwikkeling van het kind
- er evenwicht bestaat tussen activiteit en rust

(Gast)ouders stimuleren het kind om zijn/haar plannen zelf uit te voeren. Pas als dit niet lukt bieden zij hulp. Zo ook in het geval zijn/haar pogingen opgeeft terwijl de verschillende mogelijkheden nog niet zijn uitgeput. De (gast)ouder zal het kind helpen door nieuwe mogelijkheden aan te bieden.

Tenslotte komt de (gast)ouder zelf met initiatieven voor activiteiten om:

- kinderen op nieuwe ideeën te brengen
- kinderen te stimuleren zelf op die ideeën voort te borduren
- kinderen die zich vervelen aan het spelen te krijgen

Leren van sociaal gedrag bij kinderen

(Gast)ouders leren kinderen inzicht te krijgen in hun eigen gedrag

Het gedrag van kinderen kan storend of gevaarlijk zijn voor anderen of voor zichzelf, of praktisch onmogelijk zijn. In voorkomende gevallen zal de (gast)ouder ongewenst gedrag stoppen door de situatie uit te leggen en een beroep te doen op het logisch inzicht van het kind in die situatie.

(Gast)ouders leren kinderen vertrouwen te hebben in mensen

(Gast)ouders reageren op hun eigen manier op mensen en situaties. Kinderen zijn gevoelig voor deze reacties. Het gedrag van (gast)ouders is voorbeeldig voor het kind. Door duidelijk te zijn over hun gevoelens ten aanzien van mensen en situaties leert de (gast)ouder het kind onderscheid te maken tussen personen die wel en die niet te vertrouwen zijn en tussen veilige en onveilige situaties. Zo maakt de (gast)ouder het kind bewust van mogelijke gevaren zonder het vertrouwen in mensen in algemene zin te schaden. Vertrouwen in mensen in het algemeen is een voorwaarde voor contact met andere mensen waaraan iedereen, dus ook kinderen, behoefte heeft. De eerste stappen op het gebied van sociaal gedrag worden gezet in het eigen (gast)gezin. Goede relaties met eigen broertjes en zusjes en met de kinderen en/of volwassenen uit het gastgezin zijn voor ieder kind belangrijk. Door als (gast)ouder alle kinderen gelijkwaardig te behandelen worden onderlinge contacten bevorderd en worden gevoelens van minderwaardigheid en jaloezie voorkomen.

Hoe (gast)ouders sociaal gedrag kunnen stimuleren

(Gast)ouders geven kinderen gelegenheid bestaande vriendschappen te onderhouden en nieuwe vriendschappen op te bouwen. Dit doen zij door kinderen, die elkaar uitkiezen, de kans en de ruimte te geven om met elkaar te spelen. In sport en spel stimuleren zij kinderen zich sportief te gedragen en om te kunnen gaan met winst én verlies. (Gast)ouders zijn zo mogelijk bereid kinderen te brengen naar en te halen van de (sport)club.

(Gast)ouders proberen conflicten op te lossen door overleg. Zij kiezen samen met de kinderen een oplossing waar alle partijen zoveel mogelijk achter staan. Op deze manier worden ieders behoeften serieus genomen en zijn er geen verliezers.

(Gast)ouders zullen in de eerste plaats kinderen stimuleren hun sociale problemen zelf op te lossen. Wanneer een kind daar niet in slaagt of wanneer steeds hetzelfde kind als 'winnaar' of 'verliezer' uit de strijd komt, bieden (gast)ouders hulp door het minst weerbare kind concrete mogelijkheden aan te reiken om met meer zelfvertrouwen zijn/haar behoeften of wensen kenbaar te maken aan de andere kinderen. Tegelijkertijd wijzen zij het meer weerbare kind (de 'winnaar') erop dat er rekening gehouden moet worden met gevoelens, wensen en behoeften van andere kinderen.

Overdragen van normen en waarden op kinderen

Waarden en normen staan sterk onder invloed van de cultuur en de tijd waarin wij leven en worden door opvoeding, onderwijs, geloof/levensbeschouwing van individu op individu en van generatie op generatie doorgegeven. Het is goed als (gast)ouders zich bewust zijn van bestaande vooroordelen omtrent geloof, sociale klasse, sekse en seksuele geaardheid. En dat zij zich bewust zijn van het feit dat ook zij beïnvloed zijn door de omgeving waarin zij opgegroeid zijn. (Gast)ouders proberen kritisch te staan tegenover het gedrag dat voortvloeit uit vooroordelen en vanzelfsprekenschappen.

Overdragen van waarden en normen gebeurt tijdens normale dagelijkse bezigheden zoals:

Wassen en aankleden (wat is schoon/welke kleding is geschikt)

Eten en drinken (wat en hoeveel mag/moet er gegeten of gedronken worden)

Spelen (welke spelletjes mogen wel of niet gespeeld worden en met welke vriendjes)
Televisie kijken (hoelang mag gekeken worden en waarnaar)
Boodschappen doen (wat koop je en wat in het bijzijn van het kind)

Over deze simpele dingen moeten ouders en gastouders overeenstemming hebben. Een verschil van mening mag nooit over de hoofden van kinderen worden uitgevochten. Regelmatig overleg tussen ouders en gastouders zorgt voor duidelijkheid in de (wellicht verschillende) normen en waarden voor kinderen.

(Gast)ouders wijzen kinderen ook op andere normen en waarden.

Mensen hebben meestal een voorkeur voor beende normen en waarden. Onbewust zijn zij geneigd te denken dat hun normen en waarden de enige of de beste zijn. Zodra kinderen in aanraking komen met mensen buiten het eigen gezin, krijgen ze te maken met andere normen en waarden dan die thuis gewoon zijn. Het is goed als zij al vroeg leren deze openen positief tegemoet te treden, waardoor 'anders' niet bij voorbaat 'minder' of 'verkeerd' is.

In deze tijd van open grenzen en een veelkleurige samenleving, maken wij in onze omgeving kennis met mensen uit andere culturen. Hierdoor worden ook hun normen en waarden bekend en blijven eigen normen en waarden niet langer vanzelfsprekend. Door bewustwording en een open houding kunnen kinderen leren andere normen als gelijkwaardig te benaderen.

Door voorbeeldgedrag laten (gast)ouders kinderen zien hoe andere normen en waarden te respecteren:

- oordeel niet direct over het gedrag van anderen, maar ga in plaats daarvan een gesprek aan met mensen die, wat betreft bepaalde normen en waarden van mening verschillen
- sta open voor normen en waarden uit andere culturen
- uit geen vooroordelen over normen en waarden binnen andere culturen

Als uit het gedrag van een kind blijkt dat het belangrijke waarden negeert (bijvoorbeeld de waarde 'eerlijkheid' door te liegen) of dat het normen of regels overtreedt (zoals de omgeving vervuilen, vloeken, schelden, mensen beledigen) dan zullen (gast)ouders:

- vragen aan het kind waarom hij/zij dat doet
- uitleggen aan het kind dat dit gedrag nadelig is voor andere mensen en uiteindelijk ook voor hem/haar zelf
- overleggen en afspreken met het kind hoe het zich in toekomstige soortgelijke situaties anders en beter kan gedragen

Vormgeven aan het pedagogisch handelen

Hoe een gastouder zijn/haar werkzaamheden organiseert, is afhankelijk van een tal van factoren. Er kunnen wel algemene richtlijnen gegeven worden, maar daarbij wordt voorbij gegaan aan de individuele inbreng van de gastouder, de gezinssituatie van de gastouder en het gastkind zelf.

Personen en situaties zijn zo verschillend dat er geen eenduidig werkplan te presenteren is.

Toch zijn er wat betreft de dagindeling van gastouders overeenkomsten te bespeuren. Deze dagindeling vertoont ook overeenkomsten met de dagindeling van de vraagouders en andere ouders en zou omschreven kunnen worden als de dagindeling van het gezin.

Rituelen

Uit schema's van diverse gezinnen blijkt dat veel activiteiten met grote regelmaat voorkomen. In het dagelijks leven ontstaan gemakkelijk vaste gewoonten en gebruiken of met andere woorden: rituelen. Kinderen hechten aan rituelen omdat ze orde scheppen en houvast bieden. Door rituelen ontdekken ze lijn in het dagelijks leven en worden bedreigende situaties minder bedreigend, want ze weten immers wat ze kunnen verwachten en dat geeft een gevoel van zekerheid en veiligheid.

In de relatie tussen gastouders en gastkinderen kan het van belang zijn om zich van één of meer van de volgende rituelen bewust te zijn. Wat is de gewoonte of het gebruik:

- tijdens het brengen en het halen van het kind
- voor, tijdens en na het eten en drinken
- tijdens het verschonen en toiletbezoek
- als het kind gewassen wordt of in bad gaat
- voor het slapen gaan
- voor, tijdens en na het wandelen of boodschappen doen
- tijdens het huishoudelijk werk van de ouder

Wennen

Ons advies hierin is kinderen te laten wennen door middel van het volgende wen schema.

Maandag 1 uur.
Dinsdag 2 uur.
Donderdag 4 uur.
Vrijdag 5 uur.

Dit is ongeacht welke dagen of tijden de kinderen de regulieren opvang krijgen.

Zo leren kinderen het halen en brengen proces en weet het kind dat Mama/Papa en of verzorger terug komt.

Probeer als gastouder het kind, in kinderlijke taal, uit te leggen dat Papa/ Mama en /of verzorger altijd terug komt : Bij voorbeeld.

Mama/Papa en of verzorger komt altijd terug.

Of Mama/ Papa en/ of verzorger komt jou straks halen want hij vindt het fijn om weer bij jou te zijn.

De eerste keer

De eerste keer dat een kind bij de gastouder wordt gebracht is een spannend moment, zowel voor de ouder, voor het kind als voor de gastouder. Alle afspraken over o.a. opvangdagen en -tijden, de financiële vergoedingen staan op papier. In het kennismakingsgesprek is summier gesproken over het kind. Het kind is al bij de gastouder geweest wenen

Maar afspraken over gewenste gewoonten en gebruiken, de rituelen zijn staan nu op papier in een multomapje of schriftje.

Het multomapje

Een hulpmiddel om afspraken vast te leggen is het multomapje, dat de vraagouder voor de eerste opvangdag ontvangen heeft. Dit multomapje bevat een blad met daarop belangrijke gegevens van het kind en de ouders. Welke telefoonnummers te bellen in geval van nood. Daarnaast bevat het mapje voldoende blaadjes om de rituelen van het kind op te schrijven. Hierbij kunt u denken aan :

Voedingsgewoonten (hoe laat en wat), slaapgewoonten (hoe laat, hoe lang en waar),
Speelgewoonten (welk speelgoed, boekje lezen), wat te doen als het kind huilt etc.

In het multomapje kan de ouder opschrijven hoe het kind getroost kan worden als het verdriet heeft. Wil het kind op schoot zitten of dan juist alleen gelaten worden, of kan het kind afgeleid worden door samen een boekje te lezen of een video te kijken?

Het multomapje gaat altijd mee met het gastkind, dus het gastkind heeft het mapje bij zich als hij/zij naar de gastouder gaat of als hij/zij opgehaald wordt door de ouders weer mee naar huis. De gastouder kan in het multomapje schrijven over de dagelijkse gebeurtenissen, wat het kind vandaag gedaan heeft, wat hij/zij samen met de gastouder of andere leden van het gastgezin gedaan heeft.

Ook kan de gastouder bijhouden wanneer en hoelang het kind geslapen heeft en wat hij/zij gegeten en gedronken heeft. Alle normale zaken kunnen opgeschreven worden, maar de bijzondere zaken zijn nog belangrijker om te vermelden.

Een kanttekening bij het multomapje is, is dat het mapje nooit als vervanging mag dienen voor persoonlijk contact. De gastouder vertelt de vraagouder als deze het kind komt halen altijd even kort hoe het die dag gegaan is met het kind.

Brengen en halen

Uit ervaring met andere gastouders is gebleken dat het moment van brengen en halen zo kort mogelijk gehouden moet worden. Als de gastouder bij het brengen van het kind een vraag heeft, is het advies om kort te vertellen aan de vraagouder wat de gastouder wil bespreken en de gastouder maakt met de vraagouder een afspraak. Dit kan door aan de vraagouder te vragen of hij/zij bij het ophalen van het kind tijd heeft voor een kort gesprekje. Als het kind gebracht is kan de gastouder samen met het kind de ouder uitzwaaien en vervolgens gaat de gastouder samen het kind 'iets' doen. De vraagouder moet in 1 keer weggaan, dit is voor het kind het meest duidelijk. Het kind weet dat de ouder echt weggaat als hij/zij in de auto of op de fiets stapt, en dat het eventjes duurt voordat hij/zij terugkomt. Maar dat hij/zij terugkomt om hem/haar op te halen.

Zeker de eerste keer is het voor alle partijen moeilijk om weg te gaan. Gastouders en vraagouders kunnen met elkaar afspreken dat de vraagouder altijd mag bellen naar de gastouder om te informeren hoe het gaat.

Regels

In grote lijnen hebben regels dezelfde functie als de rituelen. Door het stellen van regels kunnen gastouders aangeven welk gedrag wel of niet getolereerd wordt, en weet een kind wat er wel of niet van hem/haar verwacht wordt. Regels bieden gastouders de mogelijkheid grenzen aan te geven en gastkinderen om die grenzen te ontdekken.

Soms kan het voor gastkinderen verwarrend zijn als enkele regels thuis wel gelden en in het gastgezin niet of omgekeerd. Als ouders en gastouders beiden duidelijk zijn in het stellen van eigen regels, levert dit meestal geen problemen op.

Enkele voorbeelden van regels zijn:

- handen wassen voor het eten en na het toiletgebruik
- tandenpoetsen na het eten
- opruimen van speelgoed na het spelen

Om duidelijkheid te creëren worden de regels vanaf het begin toegepast. Het gastkind zal bij steeds dezelfde rituelen en regels sneller gewend zijn.

Activiteiten

Samen dingen doen schept een band tussen gastouder en gastkind. Door samen te spelen of te werken krijgt het kind de individuele aandacht die het nodig heeft.

De ouder krijgt hierdoor de kans het kind te observeren en te stimuleren in zijn/haar ontwikkeling. Enkele voorbeelden van activiteiten, die gastouders samen met hun kinderen kunnen ondernemen zijn:

- huishoudelijke karweitjes zoals plantjes water geven, tafeldekken
- spelletjes doen
- boekjes kijken of voorlezen
- boodschappen doen
- in de tuin spelen, naar de speeltuin, kinderboerderij, strand
- knutselen, tekenen, puzzelen
- zingen, muziek maken, dansen
- fietsen
- opruimen van speelgoed

Als tijdens deze activiteiten het de gastouder opvalt dat het gastkind zich anders gedraagt, overleg dan direct met de vraagouder. Voor alle andere opmerkingen en vragen geldt dat direct overleg niet altijd nodig is, maar schrijf vragen in het multomapje en maak een afspraak om deze te bespreken.

Criteria gastouder

Communicatie

Voor alle partijen is het raadzaam de relatie tussen vraagouder en gastouder zakelijk te houden, ook al kunnen beiden het nog zo leuk met elkaar vinden.

De valkuil is, dat het moeilijk wordt kritisch naar elkaar te blijven kijken als de ouders 'vrienden' worden.

Communiceren met kinderen is al uitvoerig aan de orde gekomen. Het verwoorden en benoemen van gevoelens, het stellen van open vragen, de non-verbale communicatie die gelijk moet zijn aan wat je zegt.

En eigenlijk geldt dit ook voor de communicatie tussen de ouders onderling. Als er problemen zijn met betrekking tot de verzorging en/of opvang, ga hierover zo snel mogelijk in gesprek. Het opkroppen van negatieve gevoelens doet het probleem vaak groter worden dan het is. Stel bij het gesprek van 'het probleem' open vragen. Een samenvatting geven van het antwoord zorgt ervoor dat u na kunt gaan of de vraag- of gastouder de vraag goed begrepen heeft. In conflictsituaties bereikt men het beste resultaat door

open te staan voor kritiek en hierover met elkaar te praten. Het is beter om een probleem eerst samen op te lossen, alvorens de hulp van het gastouderbureau in te roepen.

Selectiecriteria gastouders

1. Minimumleeftijd: 18 jaar
2. Lichamelijke en geestelijke gezondheid, voorzover van invloed op de opvang
3. In staat zijn tot het bieden van continuïteit en stabiliteit
4. Verantwoordelijkheidsgevoel en organisatievermogen
5. Openstaan voor en respecteren van andere ideeën en levenswijzen
6. In staat en bereid zijn het eigen handelen met betrekking tot de omgang met gastkinderen en eigen kinderen bespreekbaar te maken, zowel in het contact met de vraagouders als met het gastouderbureau
7. Bereid zijn zich te houden aan de regels van het gastouderbureau met betrekking tot het gelijktijdig opvangen van gastkinderen in combinatie met de eigen kinderen (maximaal 4 niet eigen kinderen en maximaal 4 kinderen onder de 4 jaar) Dit ter discretie van de medewerker van het gastouderbureau.
8. Samenstelling van de groep op basis van leeftijd hangt samen met de opleiding van de gastouder
9. Discreet omgaan met vertrouwelijke informatie
10. Het waarborgen van de privacy
11. Correct taalgebruik

Houding ten opzichte van gastouderopvang en het bureau

1. Een positieve houding, ook van eventuele overige gezinsleden t.o.v. gastouderopvang
2. Een positieve houding t.o.v. de keuze van werkende en/of studerende ouders om de opvoeding van hun kinderen met anderen te delen
3. Bereidheid tot samenwerken met het gastouderbureau
4. Bereidheid tot accepteren van begeleiding of ondersteuning door het gastouderbureau in de koppelingsfase
5. Bereidheid tot het volgen van een deskundigheidstraining
6. Bereidheid zich te houden aan de richtlijnen m.b.t. de opvang en de gemaakte koppelingsafspraken
7. Bereidheid tot het overleggen van een bewijs van goed gedrag

Motivatie

1. Plezier hebben in het omgaan met kinderen
2. Een positieve keuze voor het gastkind. Het is van belang dat de gastouder zich bewust is van het feit dat een gastkind geen substituut is voor een gewenst eigen kind of eigen onverwerkte problematiek
3. Het belang zien van het verwerven van een eigen inkomen en/of economische zelfstandigheid

Omgevingsfactoren

1. Zorg voor een hygiënische, veilige en kindvriendelijke woning en buitenruimte
2. Ruimte en inrichting dient afgestemd te zijn op het aantal op te vangen kinderen.
Minimale ruimte per kind bedraagt 4m² per kind
3. Kinderen jonger dan 18 maanden dienen een aparte slaapruiimte te hebben
4. Zorg voor veilig vervoer in de auto of op de fiets
5. Voldoende ruimte om te eten, spelen en slapen met een behaaglijke temperatuur
6. De opvanglocatie dient te allen tijde rookvrij te zijn.
7. Een rookmelder dient strategisch geplaatst te zijn binnen de opvanglocatie, waarbij in geval van meerdere etages minimaal 1 rookmelder per etage geplaatst dient te zijn.

Pedagogische kwaliteit

1. Ervaring met of kennis hebben van de ontwikkeling van kinderen
2. Aandacht hebben voor en inzicht hebben in de individualiteit van een kind
3. In staat zijn tot het bieden van warmte en geborgenheid aan de gastkinderen
4. In staat zijn tot het stimuleren van het kind in zijn/haar ontwikkeling
5. Bereidheid om het kind op te voeden tot een multiculturele levenshouding
6. Bewust hanteren van straffen/belonen, zonder gebruik te maken van geestelijk/lichamelijk geweld

Houding van de gastouders ten opzichte van de vraagouders

1. openstaan voor en respecteren van mogelijke andere ideeën en levenswijze van de vraagouders
2. Zich kunnen inleven in de situatie van de vraagouders
3. Bereid zijn samen te werken met de vraagouders
4. In staat zijn eventuele problemen bespreekbaar te maken
5. In staat zijn tot het maken en het naleven van concrete en duidelijke afspraken met de vraagouders, deze afspraken zonodig bij te stellen en eventuele verschillen in opvattingen bespreekbaar te maken
6. Flexibiliteit

Taak- en functieomschrijving van de gastouder

De gastouder neemt op afgesproken tijden de zorg op zich voor één of meer kinderen van werkende of studerende ouders. De kinderen doen mee met alle activiteiten in het (gast)gezin.

Op het moment dat het gastkind bij de gastouder is, is de gastouder verantwoordelijk voor de opvoeding en het welzijn van het kind. De gastouder draagt zorg voor de lichamelijke verzorging, zoals voeden, wassen, kleden en zindelijkheidstraining. De gastouder haalt en brengt het kind van en naar de peuterspeelzaal, school, clubjes, en andere activiteiten. De gastouder onderhoudt contacten met de vraagouders.

De gastouder heeft t.o.v. het gastouderbureau de volgende werkhouding

- de gastouder is bereid tot het accepteren van advies en begeleiding van het gastouderbureau
- de gastouder is bereid tot het bijwonen van de themabijeenkomsten
- de gastouder is bereid de regels van het gastouderbureau te hanteren

Ondersteuning van de gastouder

1. Het gastouderbureau stelt gastouders in de gelegenheid de cursus levensredend handelen bij jonge kinderen te volgen
2. Themabijeenkomsten worden georganiseerd voor de meest uiteenlopende onderwerpen die verband houden met kinderopvang zoals voeding en opvoeding
3. Tijdens de opvang van gastkinderen worden geregeld huisbezoeken afgelegd minimaal 2x per jaar
4. Het gastouderbureau is 5 uur per dag bereikbaar voor vragen en problemen
5. Het gastouderbureau adviseert bij problemen
6. Het gastouderbureau adviseert op gebied van financiën, fiscus en verzekeringen voor zover betrekking hebbende op gastouderopvang
7. Het pedagogisch beleidsplan biedt handvaten voor de verzorging en opvoeding van de gastkinderen
8. Het gastouderbureau heeft een kassiersfunctie: de betaling van de

vraagouder aan de gastouder geschiedt via het bureau nadat deze een factuur heeft verstuurd aan de vraagouder.

9. De gastouder ontvangt het pedagogisch beleids- en werkplan van het bureau.

Daarnaast ontvangt de gastouder een protocol Kindermishandeling welke tijdens een thema bijeenkomst nader toegelicht kan worden.

10. Iedere nieuwe gastouder wordt via de gastouderacademie de introductie cursus aangeboden alsmede een EVC traject om het vereiste niveau te behalen.

Gastouderopvang anno 2017

Daar waar de opvangcapaciteit zowel met betrekking tot de speelruimte als de begeleidingscapaciteit van de gastouder ruim voldoet, kan uitbreiding van het aantal op te vangen kinderen plaatsvinden naar maximaal 6 kinderen, inclusief eigen kinderen onder de 10 jaar.

De samenstelling van de groep zal dan als volgt zijn opgebouwd:

	0-4 jaar Maximaal	Waarvan max 0-2 Jaar	Waarvan max 0 jaar	Totaal aantal kinderen
Opvang 0-4 jaar	5	4	2	5 incl. eigen kinderen < 4 jaar
Opvang 4-13 jaar	6	4	2	6 incl. Eigen kinderen < 10 jaar

Achterwacht

De achterwacht dient in geval van calamiteit de opvang van de kinderen over te nemen. Een gastouder die opvang biedt kan een achterwacht regeling treffen. Voordat een achterwacht wordt aangesteld, dient een overeenkomst te worden opgesteld met Mama la mer - Di Casa waarin de volgende voorwaarden staan opgesteld :

- A. de door de achterwacht te verrichten opvang zal voldoen aan de van overheidswege gestelde kwaliteitseisen die gelden voor kinderopvang;
- B. de woning van de achterwacht voldoet aan de eisen ten aanzien van veiligheid en hygiëne zoals vastgesteld in de checklist achterwachtwoning;
- C. de door de achterwacht via Mama la mer - Di Casa van de gastouder te ontvangen beloning voor opvang en verzorging is conform de afspraken welke gemaakt zijn tussen de achterwacht en de gastouder
- D. de achterwacht neemt deel aan evaluatiegesprekken;
- E. (de achterwacht zal desgevraagd een bewijs van goed gedrag (dagtekening niet 'ouder' dan twee maanden) overleggen;) Niet noodzakelijk, maar bij twijfel opvraagbaar door het bureau.
- F. de achterwacht zal desgevraagd een ondertekende gezondheidsverklaring overleggen;
- G. de achterwacht zal desgevraagd een aanvullende cursus volgen;
- H. de achterwacht verstrekt geen informatie over het op te vangen kind en zijn/haar ouder(s) en/of verzorger(s) aan derden.

Klachten

Wat te doen bij klachten?

Als u als ouder ontevreden bent over iets op het kindercentrum waar uw kind heengaat heeft u een aantal mogelijkheden om een klacht in te dienen. U kunt twee wegen bewandelen: de interne en de externe. "Intern" houdt in dat u eerst met uw klacht binnen de organisatie gehoor tracht te vinden bij de leidster, leidinggevende, de directie of het bestuur. In de meeste gevallen is het raadzaam om uw ongenoegen te bespreken met de persoon die het heeft opgeroepen of met degenen die in eerste instantie verantwoordelijk is. Als u niet tevreden bent over de wijze waarop met uw klacht wordt omgegaan kunt u de "externe" weg bewandelen. Dit betekent dat u terecht kunt bij de geschillencommissie. Deze fungeert als een onafhankelijk orgaan en bestaat dus uit mensen die geen belang hebben bij de uitkomst van de klachtenbehandeling.

Welke klachten behandelt de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen?

De belangrijkste onderwerpen die de commissie kan behandelen zijn:

- Uitvoering van de overeenkomst
- Verandering van de overeenkomst
- Opzegging van de overeenkomst en kosten daarvan
- Annulering van de overeenkomst en kosten daarvan
- Kwaliteit van de opvang
- Kosten van de opvang
- Opvangtijden
- Gedragingen van (medewerkers van) de ondernemer
- Een besluit van de ondernemer waarin de oudercommissie zich niet kan vinden

Welke klachten behandelt de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen niet?

De commissie behandelt geen klachten tegen een gastouder, maar alleen tegen een gastouderbureau. Het gastouderbureau heeft een klachtenregeling en moet daarin ook een regeling opnemen over de afhandeling van klachten over een gedraging van de gastouder jegens een ouder of een kind. Gedraagt een gastouder zich dus niet zoals het hoort, dan kunt u bij het gastouderbureau klagen. Bij een onbevredigende oplossing kunt u terecht bij het Klachtenloket of bij de Geschillencommissie. Alleen ouders kunnen een klacht of geschil indienen.

Het Klachtenloket Kinderopvang

Voordat u een klacht indient bij de Geschillencommissie, doet u er verstandig aan het Klachtenloket Kinderopvang in te schakelen. Daar probeert men een voor beide partijen aanvaardbare oplossing te

vinden. Lukt dit niet of wenst u geen gebruik te maken van het Klachtenloket Kinderopvang dan kunt u ervoor kiezen om uw klacht of geschil voor te leggen aan de Geschillencommissie.

Kosten

De kosten van de behandeling van een klacht bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen bedragen: **€25,00**.

Dit is het bedrag dat De Geschillencommissie rekent voor het behandelen van uw klacht. Dit geld krijgt u echter terug wanneer uw klacht gegrond wordt verklaard. Als De Geschillencommissie u in het gelijk stelt, wordt de ondernemer verplicht om u dit bedrag terug te betalen. In dat geval zijn er voor u geen kosten aan de procedure verbonden.

Gastouderbureau Mama la mer - Di Casa heeft een reglement Interne Klachtenprocedure.

Geschillencommissie:

Contactgegevens zijn:

Postadres

Postbus 90600
2509 LP Den Haag

Bezoekadres

Bordewijklaan 46
2591 XR Den Haag

Telefoonnummer: **070 - 310 53 10**. Op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur.

Faxnummer: 070 - 365 88 14

Bijlage 1

De ontwikkeling van het kind

De ontwikkeling van het kind is onder te verdelen in een zestal fasen, te weten:

1. Zuigeling
2. Peuter
3. Kleuter
4. Schoolkind
5. Puber
6. Adolescent

In de gastouderopvang komen we kinderen tegen in de eerste 4 ontwikkelingsfasen. De groei die een mens in zijn eerste levensjaar doormaakt, wordt in het verdere leven nooit meer herhaald. Aan het einde van het eerste levensjaar heeft de zuigeling zijn gewicht verdrievoudigd en is hij anderhalf keer zolang als bij de geboorte.

Een gedetailleerde beschrijving van alle ontwikkelingen die de zuigeling doormaakt op lichamelijk, sociaal-emotioneel en cognitief gebied zou van deze bijlage een boekwerk maken. Over de verschillende aspecten van de ontwikkeling van de zuigeling zijn boeken genoeg voorhanden.

Daarom beperk ik mij tot het weergeven van de ontwikkeling in schema vorm.

De andere drie ontwikkelingsfase worden besproken in de volgende onderdelen:

- De lichamelijke ontwikkeling, met daarin de groei en de motorische ontwikkeling
- De sociaal- emotionele ontwikkeling, met daarin de groei en de motorische ontwikkeling.
- De cognitieve ontwikkeling, waarin gedrag en relaties een rol spelen
- De cognitieve ontwikkeling, waarin de wijze van denken en de taalontwikkeling worden beschreven.

Het denken is nog niet logisch. Oorzaak en gevolg kan hij niet met elkaar in verband brengen.

De pijn in zijn buik zijn veroorzaakt omdat hij gisteren stiekem een snoepje gepakt heeft.

De peuter heeft nog geen besef van normen en waarden, maar geleidelijk aan snapt hij wat goed en fout is.

Goed en fout zijn nog erg gerelateerd aan de aanwezigheid van de ouders. "Als mama er is mag ik een snoepje uit de trommel pakken" Drie keer raden wat de peuter doet als mama even de kamer uit is..

De taal wordt voor de peuter een effectief middel. De eerste losse woordjes worden samengevoegd tot steeds langere zinnen. De peuter gaat de woordjes 'ik'en 'mij' gebruiken en kan zo steeds duidelijker zijn wil verwoorden.

De kleuter

Met 4 jaar wordt een peuter een kleuter en wordt de wereld nog groter. Deze wereld wil de kleuter graag leren kennen. Waar de peuter nog steeds het veilige contact zoekt van de ouder, stapt de kleuter al vrijmoediger op de 'grotmensenwereld' af. Hij vraagt honderduit over alle zaken die hem verbazen en eindeloos wordt het gedrag van ouderen nagespeeld om vat te krijgen op die 'grotmensenwereld'.

Het spel van de peuter kenmerkt zich door het plezier beleven aan het graaien in het zand, ,et klei of verf en het uitproberen (voelen en proeven) met de mond. De kleuter begint doelgerichter met zijn spel om te gaan. Hij wil niet graaien, hij wil een zandkasteel bouwen, hij wil een schilderij verven of een poes boetsen. Door de ontwikkeling van de motoriek en het beter beheersen van cognitieve vaardigheden is de kleuter in staat deze nieuwe ontwikkeling aan te gaan.

Lichamelijke ontwikkeling

Tijdens de kleuterperiode groeit het kind 'slechts' 10 cm in lengte en het gewicht neemt jaarlijks met 2 kilo toe. De kleuter heeft nog geen taille en de broek lijkt steeds af te zakken door een nog bol buikje en het ontbreken van de luier. De armen en benen zijn nog relatief kort en het hoofd relatief groot maar naar de lagere schoolleeftijd toe komen lichaam, hoofd en ledematen meer in verhouding tot elkaar. Motorisch is de kleuter goed toegerust om allerlei spelletjes en activiteiten te ondernemen. De kleuter doet dit heel graag, soms lijkt het zelfs een dwang om te moeten hollen en klimmen. De kleuter kan nu ook beter zijn evenwicht bewaren. Dit is te zien in het hinkelen, op één been staan, stappen en fietsen. Vooral de fijne motoriek is steeds meer zichtbaar. De kleuter kan tekenen, knippen en plakken. Hij kan zichzelf beter aankleden, hij leert knopen dicht te maken en veters strikken.

De sociaal emotionele ontwikkeling

Dat kleuters zich meer op hun omgeving gaan oriënteren dan alleen op de ouders, merkt de moeder alras: "mama moet niet zo dom zijn, wat de juf vertelt is waar!".

De kleuter gaat zijn leefwereld uitbreiden. Hij richt zich niet alleen meer op de volwassenen, maar gaat ook aandacht krijgen voor leeftijdgenootjes. De eerste dikke vriendschappen ontstaan.

Waar de peuter nog erg egocentrisch gericht is, ziet men in de kleuter al een sociaal wezentje ontstaan. Hij houdt van gezelligheid en contact en door de grote ontwikkeling in de taal kan hij eindelijk vragen en 'uren' babbelen.

Het gezinsleven wordt belangrijk voor hem. Niet alleen voor de gezelligheid, maar zeker ook voor het 'ruziemaken' met zijn broertje of zusje.

Een ander aspect dat verband houdt met de sociaal emotionele ontwikkeling is het besef van de eigen seksuele identiteit. Als peuter heeft het kind al de verschillen ontdekt van het jongetje en het meisje. In deze fase ontdekt de kleuter dat bij de sekse een bepaald rolgedrag hoort. Jongens gaan zich als 'echte' jongetjes gedragen en meisjes als 'echte' meisjes. De eerste verliefdheid kan zelfs ontstaan. Voor beiden geldt dat de aanwezigheid van volwassenen van de eigen sekse in de nabije omgeving nodig is om dit rolgedrag op te pikken. Dit hoeven niet persé de ouders te zijn. Het verschil met de peuter is, dat deze ontdekt dat hij iemand is; de kleuter ontdekt wie hij is.

Spelen is de belangrijkste dagtaak van de kleuter. Hij doet dit alleen of samen, en bij alles wat hij moet doen (eten, aankleden) komen de spelelementen naar voren.

De cognitieve ontwikkeling

De kleuter is tot meer sociale vaardigheden in staat. De belangrijkste aspecten van de cognitieve ontwikkeling zijn de taalontwikkeling, de morele ontwikkeling en de manier van denken.

Terwijl de peuter nog bezig is met het imiteren van gedrag van de volwassene, verzint de kleuter zijn eigen verhaal en leert onderscheid te maken tussen fantasie en werkelijkheid. In het kleuterspel is ook te zien dat de kleuter anders tegen mensen gaat aankijken. Zij zijn geen verlengstuk meer van hemzelf of uitsluitend gericht op hem. Een kleuter is in staat zichzelf in anderen te verplaatsen en hij krijgt aandacht voor de gevoelens en emoties van anderen.

Dat verschillende mensen een verschillende mening kunnen hebben is iets dat de kleuter nog niet begrijpt. Want zijn interpretatie van een gebeurtenis is de enige juiste. Het magische denken begint wel minder te worden. Langzaam begint hij een logische gedachten gang te ontwikkelen in oorzaak en gevolg. De taalontwikkeling heeft een belangrijke functie voor het op gang komen van dit concrete denken. Door de opgebouwde woordenschat kan de kleuter gebeurtenissen overdenken en verwoorden. Het hardop denken dat jonge kleuters vaak nog doen, verdwijnt dan. De taal wordt bij kleuters vooral gevormd door

het eindeloze vragen en indien een kleuter een woord voor iets niet weet, is hij zo origineel dat hij zelf wel iets bedenkt.

Het begrip van goed en kwaad wordt gevormd door degenen, die een voorbeeldfunctie voor hem vervullen, zoals de ouders, de schooljuf. En oordeelvorming gebeurt op basis van wat hij ziet en niet op de bedoelingen die achter hetgeen hij ziet, steken.

Rituelen en gedragingen, die verband houden met religie, interesseren de kleuter in hoge mate. Hij heeft hier veel vragen over. Inmiddels beseft hij ook wel dat zijn ouders niet almachtig zijn en hij is op zoek naar een hoger wezen. Hij heeft hierin nog een simpele gedachtegang en een Pokémontrainer kan naast Sinterklaas in deze fase op dezelfde lijn staan als God.

Het schoolkind

De overgang van kleuter naar schoolkind heeft grote gevolgen. Aan de vrijheid, die de kleuter nog had om te spelen en te ravotten, wordt paal en perk gesteld.

Het schoolkind draagt nu zelf verantwoordelijkheid voor de meeste dagelijkse activiteiten, zoals wassen en aankleden, opruimen en meehelpen. Op school moet hij gaan presteren: lezen, schrijven, rekenen en op het sociale gedrag wordt ook gelet. Hij moet zich aan de regels houden en eerlijk zijn. Fantasie en werkelijkheid mogen niet meer door elkaar gehaald worden.

Een schoolkind heeft een stabiel gezin nodig om de confrontatie met deze veeleisende buitenwereld aan te kunnen gaan. Ouders kunnen deze stabiliteit geven als zij op de hoogte zijn van de ontwikkeling, die het schoolkind van 6 tot 12 jaar doormaakt.

De lichamelijke ontwikkeling van een schoolkind

De lichamelijke groei gaat nu minder hard. Tot de leeftijd van 12 jaar groeit het kind ieder jaar gemiddeld met 5 tot 6 centimeter tot een lengte van ongeveer 160 cm op de 12-jarige leeftijd. Tot het 10e jaar zijn de jongens groter, hierna gaat het meisje winnen tot in de puberteit. De armen en benen worden langer en er ontstaat een taille, doordat de borst en de heupen breder worden. Hierin is nog weinig verschil tussen de jongen en het meisje. Het hoofd en het gezicht groeien verder uit. Het schoolkind verliest zijn kinderlijke rondingen, de gelaatsuitdrukking wordt markanter. De bovenkaak en onderkaak worden groter om ruimte te bieden aan het blijvende gebit. De spieren en beenderen worden sterker, waardoor het kind in lichaamskracht wint en het is tijd om een favoriete sport te kiezen.

De sociaal emotionele ontwikkeling

Voor jonge schoolkinderen is het een hele klus om zich staande te houden tussen alle nieuwe relaties die, die klasgenootjes eigenlijk zijn. Ook andere groepen duiken op, zoals de voetbalclub, de scouting of het muziekgroepje.

Het is voor het schoolkind heel belangrijk om bij de groep te horen. Ze hebben er heel veel voor over. In deze fase wordt het zelfbeeld voor een groot gedeelte gevormd. Voelt het kind zich minderwaardig, superieur of krijgt het een reële kijk op zijn eigen mogelijkheden en accepteert hij dit? Om die reden is gepest worden op school zo erg.

Geen enkel mens kan alles goed, maar op enkele punten moet het kind wel kunnen scoren, anders valt het uit de boot.

Jonge schoolkinderen hebben vaak nog geen vaste vriendschappen. Doordat ze bij elkaar in de klas zitten, naast elkaar wonen of leuk speelgoed hebben, vinden ze het fijn om met elkaar te spelen. Bij het ouder worden gaat het schoolkind meer en meer letten op de persoonlijkheid van het vriendje of vriendinnetje. En meisjes spelen met meisjes en jongens met jongens, want wie omgaat met iemand van de andere sekse, is misschien wel verliefd. En dat is natuurlijk weer stom.

Gaandeweg worden er bewuster keuzes gemaakt voor vaste vriendschappen. Er ontstaan vriendengroepjes met soms een eigen taal en eigen gebruiken. Hier leert het schoolkind geslachtsspecifieke gedragingen, samenspelen en regels hanteren, leidinggeven en onderhandelen. De ouders komen meer op een afstand te staan.

Het schoolkind leert om gedachten voor zichzelf te houden niet alles meer aan de ouders te vertellen. Verlopen alle contacten naar wens, dan is het schoolkind doorgaans gezellig en opgewekt en bruist het van energie. Het heeft een goed gevoel van eigenwaarde ontwikkeld. Ouders hoeven niet steeds meer de strijd aan te gaan over regels.

Zij kunnen afspraken maken over op tijd thuiskomen, naar bed gaan en dergelijke

De cognitieve ontwikkeling

Wat de peuter en de kleuter nog niet konden, kan het schoolkind wel: het kan afstand nemen zijn eigen lichamelijke en kan iets beoordelen vanuit een ander gezichtspunt. Kleuters zijn nog absoluut in hun oordeel, bij het schoolkind gaan meerdere afwegingen een rol spelen. Zo is de verpleegkundige op het consultatiebureau, die de kleuter een prik moet geven, niet aardig.

Het schoolkind kan bedenken dat de verpleegkundige hem pijn doet omdat het moet, maar verder wel aardig is. Het schoolkind is ook in staat een logische volgorde in een reeks van gebeurtenissen te begrijpen. Hij begrijpt dat als je tegen de tafel aanloopt, een glas met limonade, dat erop staat, kan omvallen. Het gaat hierbij wel om concrete situaties, abstract denken kan een schoolkind nog niet. Een abstract begrip als onveilig moet uitgelegd worden in een concrete situatie. Fietsen op straat zonder op te letten is onveilig. Maar een andere onveilige situatie herkennen door de vergelijking te trekken kan een schoolkind nog niet.

Ook het magisch denken is bij een schoolkind nog aanwezig, maar het kind probeert geloofwaardige en daardoor meer aanvaardbare oorzaken te bedenken voor wat hij voelt denkt of meemaakt. Hij probeert oorzaken te vinden in hetgeen hij al weet en dat dit niet altijd juist is, kan de oorzaak zijn van nachtmerries die optreden in deze leeftijdscategorie. Een andere manier waarop een schoolkind greep probeert te krijgen op de werkelijkheid is het uitvoeren van rituelen of ceremoniën (niet op de streepjes tussen de stoepregels staan) en het aanleggen van verzamelingen. Verzamelingen kan men zien als de wereld van het schoolkind teruggebracht tot hanteerbare properties.

Hoewel het schoolkind niet tot abstract denken in staat is, heeft het wel normbesef ontwikkeld. Het begrijpt wat goed en slecht is. Hierin is het schoolkind een echte moralist en klikt graag over anderen die zich niet aan de norm houden. Dit normbesef is vooral gebaseerd op de goedkeuring of afwijzing door de ouders of de leerkrachten ten aanzien van zijn gedrag. Het berust dus niet op morele of godsdienstige waarden; het schoolkind wil vooral liefgevoerd worden. Vanaf ongeveer 10 tot 12 jaar gaat het de waarde inzien van afgesproken regels in de samenleving.

Besef van God of een ander hoger wezen heeft het schoolkind wel degelijk. Het is zeer gevoelig voor symboliek. Hoewel hij dit niet begrijpt, vindt hij de rituelen, die gebruikt worden in de kerk, synagoge of moskee mooi. Het schoolkind staat zeer open voor allerlei verhalen uit de bijbel, koran of andere heilige geschriften. Oudere kinderen kunnen daarentegen sceptisch reageren op hun religieuze opvoeding. Ze merken dat verhalen op meerdere wijzen geïnterpreteerd kunnen worden en dat God niet alles in de hand heeft, maar dat wat met hen gebeurt voornamelijk van henzelf afhangt. Het oudere schoolkind begint te zoeken naar wat voor hem 'de waarheid' is.

Over alle beschreven ontwikkelingen kan het schoolkind goed communiceren met de omgeving omdat zij taalvaardigheid met grote sprongen toeneemt. Hij praat graag over zijn ervaringen en vertelt trots over zijn eigen gevonden oplossingen. Indien de ouder probeert zijn ideeën af te vlakken of te verwerpen, dan is het schoolkind goed in staat een argumentatie te geven. Het schoolkind vertoont hierin een behoorlijke eigenwijsheid. Ook al proberen de ouders hem te overtuigen van een niet geheel juiste conclusie, dan zal hij zijn eigen 'oplossing' niet zomaar laten varen.

Literatuurlijst en gebruikte bronnen

- Schuil, P.B. e.a. Nederlands leerboek Jeugdgezondheidszorg deel A en B, Van Gorcum, 1996
Huizinga, G e.a. Basisboek kinderverpleegkunde, Elsevier/De Tijdstroom, 1998
Verhulst, F.C., De ontwikkeling van het kind, Van Gorcum, 1994
Gordon, T., Luisteren naar kinderen, Trion uitgevers, 1997
Kohnstamm. R. Kleine ontwikkelingspsychologie DEEL 1,2 en 3, Bohn Stafleu Van Lochum 2002
Riksen-Walraven, M. (2000). *Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang*. Amsterdam: Vossiuspers AUP
Gastouderbureau Berend Botje te Hoorn, Pedagogisch Beleidsplan
Gastouderbureau Junior te Steenwijk, Pedagogisch Beleidsplan